

CHẨN ĐOÁN VÀ XỬ TRÍ BỆNH TỰ KỶ Ở TRẺ EM

BS. PHẠM NGỌC THANH
Khoa Tâm lý
Bệnh viện Nhi Đồng 1

Mở đầu

- Tự kỷ là một dạng khuyết tật suốt đời do rối loạn của hệ thần kinh ảnh hưởng đến hoạt động của não bộ.
- Không phân biệt giới tính, chủng tộc, giàu nghèo, địa vị xã hội
- Từ năm 2007, Liên Hiệp Quốc đã chọn ngày 2/4 là “Ngày thế giới nhận biết về chứng tự kỷ”

Hanoi Walk for Autism #2

Date: 2nd Apr, 2011

Venue: MyDinh Stadium Square- Hanoi- Vietnam

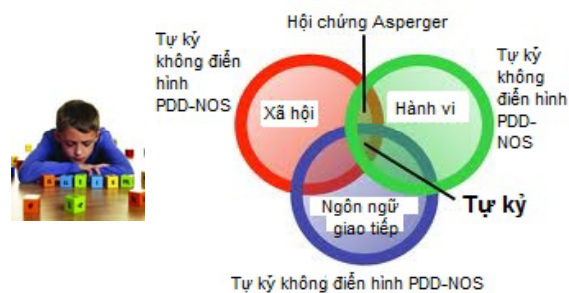
Mở đầu(tt)

- Theo CDC(Mỹ) hiện nay tỉ lệ mắc chứng tự kỷ là 1/88 so với 1/150 vào năm 2000-2002.
- Tỷ lệ trẻ trai x 4 trẻ gái.
- Chưa có phương pháp chữa khỏi, nhưng có thể cải thiện bằng các phương pháp trị liệu hành vi, ngôn ngữ và giao tiếp.

Định nghĩa

- Thuật ngữ *Rối loạn phát triển lan tỏa* được 2 bảng phân loại ICD-10 và DSM-IV sử dụng từ năm 1994:
- F84.0 Tự kỷ trẻ em
- F84.1 Tự kỷ không điển hình
- F84.5 Hội chứng Asperger

Rối loạn tự kỷ

Phát hiện sớm và tầm soát

- Những dấu hiệu báo động đỏ của tự kỷ:
  - Không bập bẹ lúc 12 tháng
  - Không giao tiếp bằng cử chỉ lúc 12 tháng
  - Không nói từ đơn lúc 16 tháng
  - Không nói cụm hai từ lúc 24 tháng
  - Mất kỹ năng ngôn ngữ/xã hội ở bất kỳ tuổi nào.

(Theo Filipek và cs.1999)

Phát hiện sớm và tầm soát(tt)

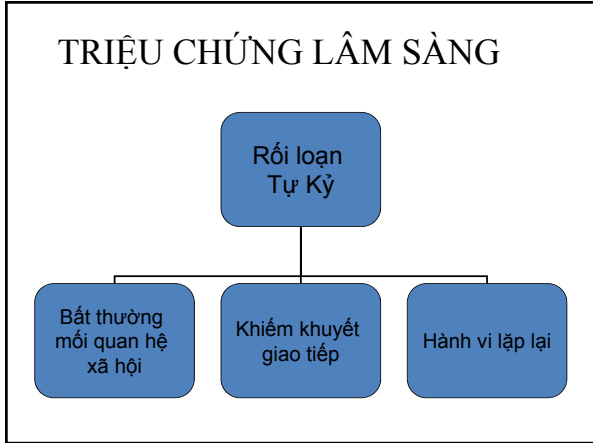
- CHAT(Checklist for Autism in Toddlers) lúc trẻ được 18 tháng tuổi
- M-CHAT(Modified Checklist) cho trẻ từ 16-30 tháng tuổi
(được tài miễn phí từ www.firstsigns.org)

"Tự kỷ là bệnh khá phổ biến ở trẻ em, nhưng việc chẩn đoán và điều trị còn chưa phổ cập.
Quyển Sổ Tay Tự Kỷ này được viết rất hay, rất dễ hiểu như có nhiều hình ảnh minh họa. Sách rất hữu ích cho mọi người: bác sĩ, thầy cô giáo, gia đình người bạn trẻ... đều có thể nhận diện được những dấu hiệu nguy hiểm để đưa trẻ đến bác sĩ chuyên khoa khám và chữa đoán sớm bệnh tự kỷ.
Đây là một quyển sách tốt, cần được phổ biến rộng rãi, đặc biệt là không thể thiếu trong tủ sách của các nhà trẻ và các trường mẫu giáo."

Đã được thông tin và được chấp thuận bởi Hội đồng Chuyên gia Tự Kỷ Việt Nam và Hội đồng Chuyên gia Tự Kỷ Việt Nam.
Phụ gia và nhà xuất bản được phép tái bản.

"Sổ Tay Tự Kỷ của Bác Sĩ là một công trình nghiên cứu khoa học giúp ích cho giáo viên nhà trẻ, mẫu giáo, tiểu học, trung học, phụ huynh các chuyên viên y tế, ăn uống, tương tác, tâm lý, xã hội, các đơn vị chức năng, gia đình, để nhận biết và vận động gia đình, người thân có thể nhận biết tự kỷ, đưa trẻ đến khám tại các bệnh tâm lý bệnh viện nhi, các trung tâm tâm thần để được chẩn đoán và can thiệp sớm, hầu cho các trẻ được hòa nhập với cộng đồng."

HANS Hanoi Hanoi Hanoi
www.helpautismnow.com

Chẩn đoán tự kỷ theo IDC-10(F84.0)

A. Có sự phát triển bất thường **trước 3 tuổi**, ở tối thiểu 1 trong 3 lĩnh vực:

- Ngôn ngữ
- Quan hệ xã hội
- Chơi chức năng/biểu tượng

Chẩn đoán tự kỷ theo IDC-10(F84.0)

B. Bất thường về chất lượng trong tác động xã hội, *tối thiểu trong một* thuộc các lĩnh vực:

- Ít tiếp xúc mắt
- Ít quan hệ với bạn cùng lứa tuổi
- Thiếu trao đổi cảm xúc

Chẩn đoán tự kỷ theo IDC-10(F84.0)

C. Bất thường về chất lượng trong giao tiếp, *tối thiểu trong hai* thuộc các lĩnh vực:

- Chậm hoặc không nói
- Khó khởi xướng đối thoại
- Ngôn ngữ lặp lại hoặc ngôn ngữ riêng
- Bất thường trong cung giọng, nhịp điệu, ngữ điệu

Chẩn đoán tự kỷ theo IDC-10(F84.0)

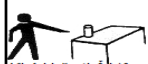

D. Kiểu hành vi định hình, *tối thiểu trong hai* thuộc các lĩnh vực:

- Bận tâm rập khuôn, hạn chế
- Thói quen cưỡng chế
- Kiểu cách định hình
- Bận tâm đến chi tiết đồ vật
- Khó chịu khi có sự thay đổi

TỰ KỶ

Người mắc tự kỷ có thể kết hợp với các đặc điểm sau với mức độ nặng nhẹ khác nhau

 Cười không phù hợp hoàn cảnh	 Không sợ nguy hiểm	 Không có cảm giác đau
 Có thể không muốn ôm ấp	 Duy trì sự chú ý bất thường hoặc chơi rập khuôn; các kỹ năng ngôn ngữ và thể chất không đồng đều	 Có thể tránh né ánh mắt
 Khó khăn thể hiện những nhu cầu; có thể đứng cừ chỉ	 Gắn bó quá mức với một đối tượng nào đó	 Thích những điều không đối
 Có phản ứng không phù hợp hoặc không phản ứng với âm thanh	 Xoay tròn đồ vật hoặc tự xoay	 Lặp lại từ hoặc cụm từ
 Có phản ứng không phù hợp hoặc không phản ứng với âm thanh	 Xoay tròn đồ vật hoặc tự xoay	 Khó tương tác với người khác

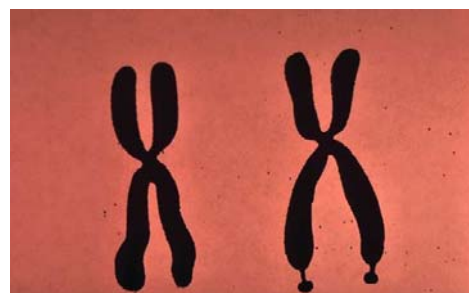
Những điểm mạnh của người tự kỷ

- Giỏi toán
- Giỏi vi tính
- Năng khiếu âm nhạc
- Năng khiếu nghệ thuật
- Biết đọc chữ sớm trước khi hiểu
- Tính chân thật
- Khả năng tập trung cao đối với điều trẻ thích

Xét nghiệm cận lâm sàng

- Không có xét nghiệm dùng để chẩn đoán tự kỷ.
- Tuy nhiên có thể thực hiện 1 số xét nghiệm sau đây:
  - Tìm nhiễm sắc thể X mong manh
  - Nồng độ chì trong huyết thanh, chức năng tuyến giáp
  - Điện não đồ khi nghi ngờ động kinh

NHIỄM SẮC THỂ X MONG MẠNH

Xử trí tự kỷ

- Chứng cứ khoa học: chương trình can thiệp sớm để cải thiện hành vi, giao tiếp, xã hội.
- Giáo dục và nâng đỡ phụ huynh
- Can thiệp sớm cho trẻ dưới 3 tuổi
- Giáo dục cá nhân cho trẻ trên 3 tuổi
- Xử trí hành vi

Theo sự hướng dẫn của trẻ...

Can thiệp trong những sinh hoạt hằng ngày

CAN THIỆP SỚM TẠI BỆNH VIỆN NHI ĐỒNG 1

Phòng can thiệp sớm

Sinh hoạt vận động

CAN THIỆP SỚM TẠI BỆNH VIỆN NHI ĐỒNG 1(tt)

• Điều dưỡng/giáo viên dạy trẻ

• Phụ huynh cùng tham gia

Hoạt động tại khoa Phục hồi

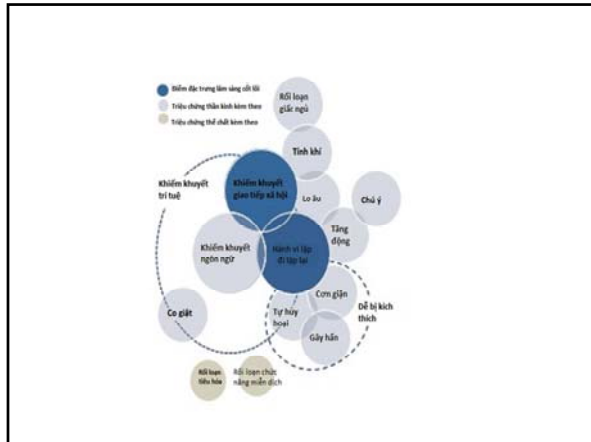
• Phát triển giao tiếp

Cải thiện việc ăn

Vận động tốt

Điều trị y khoa

- Thuốc có thể được dùng cho các bệnh lý tâm thần kèm theo:
  - Tăng động kém tập trung
  - Rối loạn lo âu
  - Rối loạn ám ảnh cưỡng chế
  - Hành vi hung hăng
  - Động kinh

Hỗ trợ cộng đồng

- Thành lập câu lạc bộ phụ huynh có con tự kỷ
- Câu lạc bộ cho người tự kỷ trưởng thành
- Giảm stress cho gia đình

HỘI THẢO VỀ LỘ TRÌNH THÀNH LẬP MẠNG LƯỚI NGƯỜI TỰ KỶ VIỆT NAM

Sheraton Hotel, Hà Nội, Việt Nam 29-30, Tháng 8, 2013

Group Photo

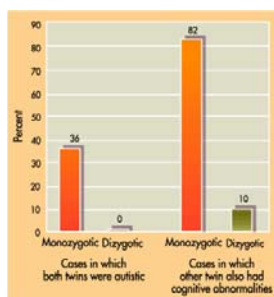
Những cách trị liệu bổ sung

- Chưa có chứng cứ khoa học như:
  - kiêng ăn thực phẩm có gluten-casein
  - châm cứu, cây chi
  - oxy cao áp
  - thực phẩm chức năng...

Tư vấn di truyền

- Tỷ lệ em mắc chứng tự kỷ sau 1 người anh tự kỷ là 3-7%
- Trẻ sinh đôi cùng trứng có tỷ lệ mắc tự kỷ cao.

YẾU TỐ DI TRUYỀN TRONG RỐI LOẠN TỰ KỶ

Đội ngũ “giáo viên”

CAN THIỆP ĐA NGÀNH

Kết luận

- Sự hiểu biết về rối loạn tự kỷ đã thay đổi nhiều từ 20 năm qua.
- Tại TP.HCM, rối loạn này được quan tâm từ năm 1993.
- Trong ngành nhi khoa, tự kỷ được quan tâm từ năm 2003.
- Việc phát hiện sớm và can thiệp sớm có thể giúp trẻ cải thiện kỹ năng giao tiếp xã hội.

KẾT LUẬN

- GS. Simon Baron-Cohen:
 “Tự kỷ vừa là một **khuyết** vừa là một **khác biệt**. Chúng ta cần tìm cách làm giảm nhẹ sự khuyết trong sự tôn trọng và nhìn nhận giá trị của sự khác biệt”.

AUTISM
is NOT
a disease.
Dont try to cure us.
Try to
understand us.

TỰ KỶ
KHÔNG phải
là **bệnh**
ĐỪNG cố
CHỮA LÀNH nó.
Hãy cố
HIỂU nó

Tài liệu tham khảo

- Phạm Ngọc Thanh(2008): Cách tiếp cận trẻ có rối loạn phổ tự kỷ dựa trên cộng đồng tại BV. Nhi Đồng 1.
- Quách Thúy Minh(2008): Tìm hiểu một số yếu tố gia đình và hành vi của trẻ tự kỷ tại khoa Tâm Thần BV Nhi Trung ương
- Prior Margot(2006): A Review of the Research to Identify the Most Effective Models of Best practice in the Management of children with ASD.
- www.giuptrephattrien.com

